

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. române a Caransebeșului

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆ APARE DUMINICA ◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
 " " " " pe 1/2 de an 5 cor.
 " România și străinătate pe an 14 frc.
 " " " " " pe 1/2 an 7 "

Manuscrisele să adresează la redacțiunea
 „Foaia Diecezană” iar banii de prenumăra-
 țione și inserțiuni la Administrațiunea Tipog-
 rafiei și Librăriei diecezane în Caransebeș
 Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni officioase, concurse,
 edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
 până la 150 de cuvinte 7-50 cor., până la 200
 de cuvinte 10 cor., de aci în sus 12 cor

Nr. 5349 Școl. 1914.

ORDIN

**cătră toate comitetele, epitropiile parohiale
 din eparhie.**

Din mai multe părți mi s'au plâns învăță-
 torii, că nu și-au primit salariul, încât în unele
 parohii au restanțe pe mai multe luni.

Cunșiderând, că mulți învățători sânt chiar
 plecați la război — îndatorăm organele parohiale
 indicate mai sus, ca să-și deie silința a încassa
 competențele de cult, spre a să putea plăti re-
 gular salariul învățătorilor, încât mai ales soțiile
 și familiile celor duși în tabără să nu ducă lipsă,
 mărind năcazul, în care și altcum se află.

Caransebeș 12 August 1914.

Dr E. Miron Cristea
 episcop.

~~Nr. 5201 B ex 1914.~~

Publicațiune oficială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că
înscrierile la institutul teologic-pedagogic
 pentru anul școlar 1914/15 să vor face în primele
 trei zile ale lui Septemvrie v., adecă la termenul
 normal.

Caransebeș, în 7 August 1914.

Conzistorul diecezan

Dr E. Miron Cristea
 episcop.

2—3

Nr 4806 Șc. ex 1914.

Concurs

Din donațiunea „Reuniunei învățătorilor români dela
 școalele gr.-or. din dieceza Caransebeșului” să vor acorda
 patru stipendii de câte 150—150 cor. la patru fii sau
 fice de învățători sau învățătoare, sau orfani de învâ-
 țatori de religiunea gr. or. română din dieceza Caran-

sebeșului, cari sânt avizați la ajutor și vor dovedi pur-
 tare bună și calcul bun din studii la școale medii, co-
 merciale, industriale, militare și pedagogice, având pre-
 ferință fiii și ficele membrilor reuniunii donatoare.

Doritorii de a obține aceste stipendii au să sub-
 ștearnă petițiile Conzistorului până la 25 August st. v.
 a. c. ajustate cu următoarele documente:

1. Estras de botez.
2. Testimoniu școlar dela finea anului școlar 1913/14.
3. Atestat dela Oficiul parohial, prin care să să a-
 adeverească, că petentul sau petenta este fiu sau fică
 de învățător sau învățătoare, sau orfan de învățător, de
 religiunea gr. or. română, din dieceza Caransebeșului.
4. Atestat de paupertate dela antistia comunală.

Caransebeș, din șed. conzist. școl., ținută în 2
 August 1914.

Dr E. Miron Cristea m. p.
 episcop.

2—2

În atenția preoțimei și candida- ților de preoție.

Cerându-ni-să din mai multe părți clarificări
 cu privire la dispozițiile legii militare, sântem în
 poziție, pe baza informațiilor primite dela refe-
 rentul afacerilor militare din Conzistorul nostru,
 a da următoarele clarificări.

În înțelesul §-ului 19 din art. de lege XXX
 (legea militară):

1. Candidații de preoție ai religiunilor re-
 cunoscute prin lege, dacă vor fi asentați, pot fi
 trecuți, la cerere, în rezerva supletoare. *Aceștia
 sânt scutiți în pace și în război dela orice serviciu
 militar.*

2. Acest favor îl au și aceia, cari — înainte
 de a începe serviciul prezent și-au început stu-
 diile teologice, sau sânt noviți ai vre-uni ordin
 călugăresc, și în fine își încep sau își continuă
 studiile teologice după împlinirea serviciului pre-
 zent (Präsenzdienst, tényleges szolgálat).

3. Toți aceștia, adecă candidați de preoție,
 să transpun din rezerva supletoare în evidența
 rezervei supletoare a honvezilor, dacă au fost
 hirotoniți sau aplicați de profesori cu caracter
 preoțesc.

4. Acești preoți și profesori cu caracter preoțesc în caz de mobilizare, sau în caz de război **pot fi** chemați pentru îndeplinirea serviciului preoțesc la armată.

De sine să înțelege, că de favorurile înșirate mai sus se pot bucura numai acci candidați de preoție și numai acei preoți, cari și-au câștigat și și-au validat în fiecare an dreptul garantat prin acest articol de lege.

Candidatul de preoție sau preotul își perde favorul amintit:

a) dacă părăsește cariera preoțească înainte de sfințire sau după sfințire;

b) dacă în decurs de 4 ani dela terminarea studiilor teologice nu poate documenta, că e preot sfințit (diacon, presbiter etc.) sau profesor cu caracter preoțesc, sau că în acest timp în înțelesul dispozițiilor diecezei *nu e mai candidat de preoție*;

c) dacă nu-și validează dreptul la acest favor în timpul prescris la oficiul pretorial. Candidații de preoție în fiecare an până la finea luni Iunie, iar preoții până la 15 Septembrie.

Din cele espuse e clar, că teologii și respective candidații de preoție sânt sculți chiar și în război de serviciu militar activ. Iar preoții pot fi chemați cu avizuri speciale (după informația primită dela comanda militară) la serviciu militar preoțesc. Până nu vor primi aceste avizuri să steie pe pace.

Ministrul apărării țării cu rezoluția sub Nr. 106,617/26 din 1914 confirmă într'un caz special favorul teologilor și al preoților asigurat în legea militară și atrage din nou atențiunea comisiilor de recrutare și a celor militare din țară să respecte dispozițiile legii referitoare la preoți și teologi.

3—3

Epistolă către frați.

Cetiți, cetiți, cetiți!! Și „Vă jur pe Domnul ca epistola să fie cetită la toți frații” (1. Tesal. 5, 27).

(Urmare)

e) **Învierea lui Isus Cristos dovedește, că tot celce crede în El și-I urmează Lui este îndreptat.**

Sfântul apostol Petru ne îndeamnă: „În frică să petreceți vremea vieții voastre, știind că nu cu argint ori cu aur v'ați izbăvit de petrecerea voastră cea deșartă, care era dată dela părinții (voștri), ci cu sângele scump al lui Cristos, ca al unui miel nevinovat, pe care Dumnezeu L-a înviat din morți și (Căruia) I-a dat mărire, ca credința și nădejdea voastră să fie în Dumnezeu” (1. epist. 1, 17—22). Iar sfântul apostol Pavel ne spune, că Domnul nostru Isus „s'a dat pentru îndreptarea noastră” (Romani 4, 25). Pentru cine a murit Isus? Pentru noi, ca să ne șteargă greșelile! Pentru cine s'a sculat ori a înviat El?

Pentru noi, ca să ne îndrepteze! Iată dovada cea mai strălucită că, în lumina învierii lui Cristos, credința și nădejdea în Dumnezeu este adevărată îndreptarea noastră, și cum anume? Isus zice, că a venit „să-și deie sufletul Său răscumpărare pentru mulți” (Mat. 20, 28). Ceasul acela a sosit. „Ștergând El”, cu învățăturile Sale și cu moartea Sa, „zapisul” osândeii pentru păcatul strămoșesc „care era asupra noastră și ni era protivnic, l-a luat din mijloc” ca pe o piedecă ce ne despărța de Dumnezeu „și l-a pironit pe cruce”, adică l-a nimicit (Colos. 2, 14). Cu jertfa Sa de pe cruce Isus ne-a câștigat din nou mila să fim „casnicii lui Dumnezeu” (Efez. 2, 19), „fiii și moștenitorii Lui” (Galat. 4, 7), și ne-a dăruit nouă „toate” așa că, „din plinirea” sau mulțimea binefacerilor „Lui, noi toți am primit, „dar peste dar” sau har peste har sau milă peste milă (Ioan 1, 16). Și ce trebuie noi să facem, ca să dobândim darurile sau harurile sau mila aceasta? Trebuie să fim în viața aceasta morți pentru păcate și să trăim numai pentru dreptatea ce ne-a câștigat-o Mântuitorul. Că zice sfântul apostol Petru: Isus „Însuș a ridicat păcatele (noastre) în trupul Său pe lemn, ca, murind (noi în traiul de aici) față de păcate, să trăim pentru dreptate”, adică pentru dreptatea ce El ne-a arătat-o (1. epist. 2, 24). Și zice și sfântul apostol Pavel: „Cristos unul a murit pentru toți (de aceea), ca cei vii să nu mai viețuiască pentru ei înșiși, ci pentru celce a murit și a înviat pentru dânșii” (2. Corint. 5, 14. 15). Păcatul strămoșesc ne înstrăinase cu totul de Dumnezeu și ne îmbolnăvise pe toți așa, încât noi nu mai puteam avea nici o nădejde să ne vindecăm singuri. Isus Cristos însă a luat pe trupul său toate raniile noastre, pricinuite de acel păcat, și noi toți am „fost vindecați prin semnele de lovitură” de pe trupul Lui. (1. Petru 2, 25). Deci „unul este Mijlocitor între Dumnezeu și oameni, Omul Isus Cristos, care însuș s'a dat preț de răscumpărare pentru toți” (1. Timot. 2, 5. 6). Prin moartea Sa pe cruce de pe Golgota Isus împlinise răscumpărarea neamului omenesc din osânda păcatului strămoșesc sau a morții de veci. Dar era încă nedezlegată numai dureroasa întrebare: Oare primi-va Dumnezeu răscumpărarea aceea? Întrebarea aceasta a rămas fără răspuns până în zorile zilei a treia. Trupul lui Isus zăcea rece și mort în groapă. A sosit însă clipa hotărâtă de mai nainte, în care Duhul dumnezeesc a însuflețit trupul mort al Mântuitorului. El s'a sculat din mormânt, s'a înălțat de-a dreapta Tatălui, și așa Dumnezeu vestește lumii întregi, că a primit răscumpărarea Fiului Său.

Isus a murit pentru mine, și, în moartea Lui, am murit și Eu. El a înviat pentru mine,

și, împreună cu El, am înviat și eu. Înălțându-se El de-a dreapta Tatălui, sânt înălțat și eu, fiindcă și eu sânt răscumpărat din osânda morții de veci. Eu mă uit la mormântul deschis și gol a Mântuitorului, mă uit la învierea și înălțarea Lui de-a dreapta Tatălui, și știu hotărât, că răscumpărarea mea, prin nimicirea vechiului zapis, a fost primită de Dumnezeu. De ar fi fost păcatele mele din vechiul zapis grămădite asemenea înălțimii munților celor mai înalți, în lumina învierii lui Cristos eu văd aievea că răscumpărarea și ertarea lor întrece toată înălțimea de pe pământ, fiindcă ea ajunge până la tronul Dumnezeirii. Și, de ar fi fost acele păcate asemenea adâncimii mărilor mai adânci, eu știu hotărât, că răscumpărarea și ertarea lor e dusă în nemărginita adâncime a vecinicii. „Deci cunoscut să vă fie vouă, bărbați frați, că prin Acesta, Isus Cristos cel înviat, ertarea păcatelor vi să vestește. În Acesta oricine crede este îndreptat de toate, de cari voi n'ați putut fi îndreptați în legea lui Moisi“ (Fapt. Ap. 13, 38. 39).

f) Învierea lui Isus Cristos dovedește că toți, câți se țin de El cu credință vie, vor trăi și după moartea lor.

Sfântul apostol Pavel zice: „Dacă credem că Isus a murit și a înviat, așa Dumnezeu și pe acei adormiți (sau morți) îi va aduce prin Isus împreună cu dânsul“ (1. Tesal. 4, 14). Adecă prin credința cea vie noi sântem așa de strâns uniți cu Cristos, încât învierea Lui e cea mai sigură cheazășie că și noi putem avea nădejdea în învierea vieții. Pe El mormântul nu L-a putut ținea — mormântul nu ne poate ținea nici pe noi pe vecie. De sute de ani caută oamenii dovezi pentru nemurire. Câte visuri, câte cugetări de filozofi n'au cercat să trezască în noi nădejdea unei vieți după moarte! Dar și cercările cele mai bune arată numai, că o viață vecinică poate să fie. Fiind însă lucrul acesta cel mai de căpetenie al dorințelor omenești, sufletul nostru cu toată foamea și setea să-l știe hotărât, el nu se mulțamește numai cu răspunsul: Doară sau poate. Mulțămire deplină el află numai în legea lui Cristos care îi spune: „Așa a iubit Dumnezeu lumea, încât L-a dat și pe Fiul Său cel unul născut, ca tot celce crede în El să nu peară, ci să aibă viață vecinică... Celce crede în Fiul are viață vecinică, iar celce nu crede Fiului nu va vedea viață, ci urgia lui Dumnezeu rămâne peste dânsul“ (Ioan 3, 16. 36). Isus zice: „Celce crede în Mine, de va și muri, va trăi, și tot celce trăește și crede în Mine nu va muri în veci“ (Ioan 11, 25. 26).

Isus a trăit, a murit și a înviat. Iubindu-L cu credință vie, adecă cu fapte aievea după învățătura Lui, din toată inima mea, din tot su-

fletul meu și cu toate puterile mele, și ferindu-mă în toată vremea vieții de păcate ca de primejdia cea mai cumplită, eu pot nădăjdui că, deși voi muri, totuș voi învia în învierea vieții și nu în acea a osândirii. În lumina învierii Domnului, Dumnezeului și Mântuitorului meu eu mă duc la mormintele, în care zac casele tatălui meu, ale maicii ori soției mele, ale fraților ori copiilor mei și lacrimile mi să uscă de tot, fiindcă aud deslușit glasul Dumnezeului meu: Tatăl tău, maica ori soția ta, frații tăi, surorile tale, copiii ori prietenii tăi, ei toți au să trăiască iarăș! Eu aud acest glas mai dulce decât orice muzică, și pot fi îngrijat doar numai de păcatele iubiților mei adormiți în Domnul, trebuind să mă rog pentru ertarea lor cu toată râvna și umilința.

(Urmează)

Școala civilă de fete din Sibiu.

Apel

În timpul din urmă s'au deschis și în sânul poporului român mai multe școli superioare de fete române. Învățământul acestora s'a organizat în conformitate cu programul oficial de studii, ca să imbie și institutele noastre cel mai nimerit prilej fiiclor poporului român pentru însușirea limbilor străine, d. p. limba maghiară, germană și franceză.

Cu deosebire în școala civilă (secundară) de fete cu internat a Asociațiunii din Sibiu să poate însuși limba germană în deplină măsură, deoarece în acest oraș, în precumpănire germană încă, mediul contribuie mult în acesată privință.

Nu e de înțeles deci, pentruce să mai alerge în continu publicul nostru cu fetițele sale pela școli străine pentru învățământul limbii germane ș. a., când în institutele noastre sânt făcute toate dispozițiile trebuitoare, ca să se poată învăța și acele limbi. Ba, știința pedagogiei și practica vieții ne dovedește, că paralel cu învățământul limbii materne și pe temeiul acesteia, orice limbă străină să învățăm mai temeinic, mai conștient și mai luminat.

În acest senz s'a pronunțat, constatăm cu plăcere, și Congresul Uniunii Femeilor Române din 8 Iunie a. c. Iar glasul femeii și al mamelor române e cel mai chemat glas în chestiune, pentru care numai aderența sinceră mai poate avea loc.

Apelăm deci la bunul simț al poporului român, să grăbească a înscrie fetițele sale la institutele române de învățământ, care s'au înființat din jertfele sale marimoase și pentru trebuințele sale proprii.

Din incredințarea On. Comitet al Asociațiunii.

Sibiu, în Iulie 1914.

Direcțiunea
școlii civile de fete a
Asociațiunii.

Continuare la „Tabella generalis” din Nr. 32.

In loci ala Krasovtensi ad Possessionem	Fuit schola Valacnicae nation. ordinata	et actu existit	ex quibus materialibus structa	quales habeat commo- ditates	In quali statu repperta sit?	Non existit schola	Ratio quare	Possessio haec provisa est scholae magro	QVI annuum habet stipendium		In naturalibus	Habet sterco admersum fundum	Nomina possessionum, quarum proles hanc scholam frequentant	In possessione	Ratio quare	Nomina possessio- num quae ad hanc adjeti possent	Ratio quare
									fi	x							
Krivina	1					1	quia a tempore regulationis scholarum erectio scholae neglecta fuit							Krivina		tam ideo quia haec posso intertenendo iudimagro parva, fundum scholarem ad- mensum habet quamvis ideo siqui- dem ab aliis possionibus remotior foret	
Magro						1	quia occasione ordinationis scholarum nat. a schola horsum ordinata, neque fundus scholaris emensus, prolibus caeterogvin ad cseresctmes comode frequentantibus	10									
Masova	1	1	Ligneis	2 cubicula 1 culinam	Bono			1	25			4					
Pestvere	1	1	do	do	ruinoso			1	30			4					
Priszaka	1	1	do	do	Pessimo			1	30			4					
Raszhoz	1					1	quia schola antiqua cor- ruit, et pro erigenda nova jam aedilia convecta ha- bentur modo primum	1	15			4					
Sakul	1	1	Ligneis	2 cubicula et 1 culina	ruinoso			1	15			4					
Tinkova	1	1	do	do	Satis bono			1	30			4					
Valladonl	1	1	do	do	Bono							4					
Zaguzsen	1	1	do	do	Bono			1	30			4					

Facerea lumii.

(Lección pentru școala elementară, relativ la timpul și metoda de perdere),

Pentru învățământul școlii elementare teoria pedagogică a stabilit principiul: „Dela ușor la mai greu“. Principiul acesta corăspunde dezvoltării psihice a copilului. Principiul cultural-istoric încă ține cont de aceasta stabilind un raport direct între dezvoltarea individului și mersul dezvoltării genului omenesc.

Sistemul învățământului nostru, normat prin planurile de învățământ, nu să acomodează acestui principiu întru toate. Greșala aceasta nu să observă numai în școala noastră, ci să poate afirma, în toate școalele. Și pe cine oare să apese răspunderea pentru greșeli de acestea decât numai pe alcătuitoarii planului de învățământ.

Cu privire la acest defect, iată, cum se exprimă un pedagog străin: „De oamenii cei mai tari de inimă de pe pământ se țin și fabricanții planurilor de învățământ, cari șed la masă verde și după bunul plac fericesc singuritele clase cu bucăți de ale unei culturi elementare închipuie. Dâșii nu presimt, ce greutăți căusează învățătorului anumite probleme de învățământ. Ei hotărăsc simplu. Dar simțim noi, cum trebuie să aducem obiectul în concordanță cu conștiința copilului, ale cărui interese stau departe de acel obiect“.

Scopul acestui articol nu e, de altfel, a releva greșelele planului nostru de învățământ. Voesc a constata numai, ceea ce vor fi esperiat și alți catihetși de ai școalelor noastre elementare, cu piesa despre facerea lumii, care e prescrișă a să preda tocmai la începutul anului școlar, pentru că în st. Scriptură cade tocmai la început. Prea mulți vor ști însă cum satisfac cu ea unor minți așa crude. Pentru că: în întreagă materia istorică a învățământului religioșii nu poate fi o piesă mai grea de predat decât facerea lumii. Această piesă, cu ideile ce le înșirue, și cari catihetel are să le scoată la suprafață și să le întipărească în mintea elevilor ca un material prețios, pe care să alcătuește întreaga zidire a învățământului religioș — ține de domeniul metafizice. De aceea apersepsiunea acestor lucruri pretinde o minte mai matură.

Deci împrejurarea, că piesa din chestie e prescrișă de plan tocmai la începutul materiei din al doilea an școlar, nu ne poate zguduî convingerea despre greutatea, ce o întâmpinăm tratând materia ei tocmai la începutul anului școlar. Greutatea aceasta nu o poate observa numai cel ce propune superficial ori cel ce în loc de propunere sistematică face surmenaj.

Ici-colea întâlnim și păreri, cu pretenziune d'a fi serioase, cari numără istorioara despre facerea lumii între cele mai ușoare. Dar se înșală. Nu de mult tocmai cetisem în conferința unui catihet tinăr, care pleda pentru abandonarea poveștilor prescrișe pentru anul prim și înlocuirea lor cu istorioare biblice, pe temeiul, că ar fi mai ușoare ca poveștile — și în locul prim recomandă facerea lumii. Dar să înțelege de sine, acela nu era convins despre ce scrie; nu a ajuns în poziția de a-și putea da seamă despre importanța și valoarea intrinsecă a acestei istorioare. Celce vorbește astfel, în teorie, întru nimic nu se va deosebi de catihetel, despre care enarează un pedagog, că în ziua primă a anului școlar a început, conform planului, tratarea piesei despre facerea lumii, pe dearostul, silind elevii să reciteze, în cor, propoziție de propoziție, până ce, durere, a terminat întreaga bucată. Că din aceasta copiii nu s'au ales cu altceva decât cu o tortură, care i-au predispus să urască școala, e de sine înțeles. Prin astfel de predare despre facerea lumii școala devine pentru copii un loc de martiriu, pe-

când din contră, prin o predare metodică și sistematică, copiii primesc în sufletul lor un product al eternității.

Din acestea apare evident, că eu împărtășesc vederile acelor pedagogi, cari pretind a fi bine, ca „facerea lumii“ să să preleagă în anul prescriș de plan, dar nu imediat la început, ci mai târziu, și anumit la începutul primăverii. Pretenziunea aceasta își are rațiunea. întâi: elevii atunci sănt mai maturi și și-au însușit mai multe noțiuni despre lucrurile din lume. A doua: cu renoirea naturii, primăvara, creațiunea divină să repetează; interesul copiilor pentru natură e mai mare, spiritul mai vioi și au o dispoziție înălțată pentru apersepsiunea lucrurilor creațiunii. Deci o prelegere metodică, ajutată de astfel de circumstanțe e în stare a deștepta și întări în copii simțemintele religioase intenționate, cari vor rămânea durabile, de o trăinicie ce nu să ștergere.

Despre corectitatea acestei proceduri enime nu se poate îndoi. În practica catihetică avem deja caz analog. Înaintea sărbătorilor mari, cum sănt: Nașterea și Învierea Domnului, propunem elevilor istorioarele ce stau în raport cu evenimentele ce să sârbează. Și copiii, sub influința sărbătorilor, așteptate cu mare dor, le ascultă cu vădită emoțiune și cu nespūsă bucurie. Inima lor stă deschisă pentru tot ce să enarează. Atunci avem satisfacția a constata, că scopul intențonat ni l-am realizat. Deci, în consecință, după această analogie să procedem la „facerea lumii“ în pragul sublimei sărbări a naturii, care este primăvara.

Dar repetez, că piesa aceasta să fie predată metodic și sistematic. Pentru că ea este o piatră unghiulară, pe care să înălță credința noastră; ea are valoare dogmatică indiscutabilă, care ne ofere ocaziunea a cunoaște cele mai multe și mai înalte însușiri ale ființii dumnezești.

În nex cu indicările metodice, relativ la această istorioară; aflu delipsă a aminti, că catihetel să-și însușască rutina recerută, studiind și esperimentând. Afară de aceasta, pentru escitarea interesului elevilor, să folosească toate momentele cari fac narațiunea plăcută. Aceasta atărnă dela voea și dibăcia propunătorului. Afirm aceasta din motivul, că piesa este grea.

Aflu momentos, în acest punct, esperiența și respective procedura unui pedagog practic, cu care dânsul ușorează elevilor înțelegerea acestei piese. Și eu o espun aci nu pentru imitare, ci pentru orientare.

În pragul primăverii — scrie pedagogul — când crește puterea soarelui și elevii aud cele dintâi cântări ale paserilor, pe cari ei le-au hrânit nu de mult, în zilele de nea și ghiată; când ei aduc cele dintâi buchete de flori pentru decorația școlii: atunci spiritul lor să învioșază pentru ființa pământului, ce să inoeste. Și când aud anunțarea țantei: „Voesc să auziți, cum Iudeii cei de mult au engetat despre: cum Dumnezeu a făcut pământul și tot ce să află pe el și d'asupra de el“, — ei pândesc cu emoțiune internă. De aici să nasc apoi întrebările: „Cine sănt vechii Iudei? (Să răspunde: Ceice au trăit mult, mult înainte de Dl Cristos). „Ce e pământul? Ce e pe pământ?“ Întrebările să lămuresc cu ajutorul învățătorului; el clarifică noțiunea pământ cu numirea speciilor: ape, plante, animale; apoi: cerul și corpurile cerești; distincție între lucrurile omenesti și opera divină.

După acestea să repetează de nou țanta lecțiunii și învățătorul răspunde: „Eu pot să vă spun acum, cum Iudeii cei vechi au cugetat despre toate acestea. Mai întâi însă voi să aflu părerile voastre: cum vă închipuți voi aceasta?“ Vedeim, că pământul există, dar Dumnezeu

¹ O astfel de tratare o află catihetel în manualul meu ajutător intitulat „prelegeri metodice“, aprobat de toată Venerab. Conzistore din Metropolia noastră.

cum îi va fi făcut? A turnat de sus pământ, petri, ori va fi zis; „Să să facă?” Ca să căpătăm râurile și lacurile, va fi săpat canale și gropi, și va fi lăsat să ploae în ele? Ori va fi nins și a lăsat să să topească neaua în ele? Munții îi va fi zidit prin îngrămădire de pământ cu lopata, ori prin vărsare de sus? Plantele să vor fi făcut prin sămănare de sămânțe? Dar animalele? Va fi făcut Dumnezeu să cadă carne de sus pe pământ ori sămânțe? Va fi făcut paserile din hârtie și le va fi lăsat să zboare? Cerul să va fi făcut la poruncă ori îl va fi întins din o pânză albastră, pe care a zugrăvit nori albi? Stelele le-a făcut oare din aur, hârtie galbină ori din fulgi de nea? Ori nu era mai bine a zice: „Să să facă?” Despre soare și lună copiii cugetă, că a putut zice: „Să să facă”; dar le-a putut face și din aur. A putut așaza și o lumină mare pe cer. E interesantă părerea elevilor, că cerul l-a putut face din pânză, pe el a cusut bumbi, ca soarele luna și stelele, prin ce cerul a căpătat ochi. Fantazia copiilor e lăsată liberă și asupra celorlalte lucruri. Celce nu cugetă mult, stă pe punctul de vedere, că a zis: „Să să facă”. Concluziunea: Dacă Dumnezeu făcea lucrurile acestea după părerea elevilor trebuia să treacă: 10, 20, 100 ori și 1000 de ani. Astfel s'a născut o istorie copilărească despre facerea lumii.

După acestea să repetează țânta și enarează învățătorul, cum au cugetat Iudeii cei de demult despre facerea lumii. Iar mai la urmă pentru întipărirea tuturor momentelor să face recapitularea generală: Ce a făcut Dumnezeu în ziua întâia?... Când a făcut paserile etc. Astfel elevii au învățat, cumcă Iudeii cei de demult au avut dreptate, că Dumnezeu a făcut lumea zicând: „Să fie”. De aceea nu i-a trebuit mai mult de 6 zile. Iudeii l-au ținut pe Dumnezeu mult mai înțelept și mult mai puternic, decum și-au închipuit ei. Prin urmare aceea e credință adevărată.

Le-am semnalat acestea, ca material de meditare, pentru ceice se ocupa cu chestia catehizării și de încheiere susțin, că tot catihetul e chemat a-și însuși rutina predării, care în definitiv este o artă. Iar arta este poarta prin care trecem în împărăția virtuții.

Nicolae Crișmarin.

Aviz pentru anul viitor.

Anul școlar 1914/1915 să va începe la 1-a Septembrie v. 1914. Inscriverile să fac de Direcțiune în zilele de 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914.

Pentru a să împedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială și a să putea face o selecțiune mai bună a lor, conferința a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să să facă în fiecare an prin cerere înscris până în 15 August st. v. la Direcțiune.

2. Lista celor prenotați să să pertracteze în conferința de începere a anului școlar, în care să va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu să primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi decât cel admis de regulament, adică 50 de elevi.

4. Cei neinsinuați până la termenul fixat în punctul prim, precum și ceice nu vor prezenta la însinuare atestatele cuvenite, pot fi primiți la școală numai în cazuri de tot excepționale.

În clasa primă pot fi primiți numai acei elevi, cari au absolvat cu succes și pot produce atestat de trecere

din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă dela o școală publică. La înscrierea tuturor să cere atestat școlar și atestat de botez.

Examenele supletorii și de emendare să vor ținea în 1, 2 și 3 Septembrie v. 1914. Ceice vor întârzia atât dela acest examen cât și dela înscriere, pot fi admiși numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credință cauza întârzierii. Examenele de privațiști să vor ținea în 6 Septembrie v. 1914. Aceștia au însă a se insinua în persoană la Direcțiune cel mult până în 1 Septembrie v. 1914.

Examenul de corigență de maturitate să va ținea în zilele de 9 și 10 Septembrie v. 1914 la 7 ore dim. Examenul oral de maturitate de emendare să va ținea în 13 Septembrie v. 1914 la 8 ore dimineața.

A) Didactru și taxe școlare.

§ 1. Fiecare elev primit la școala comercială superioară gr. or. română plătește la înscriere o taxă de 10 K.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 K. de elev.

§ 3. Fiecare elev plătește pentru fondul de penziune al profesorilor anual câte 10 K.

§ 4. Pentru amortizarea editiciului școlar să plătesc anual câte 26 K taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală și greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele înșirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe și competențe în sumă întreagă:

- a) 3 K pentru certificat școlar.
- b) 1 K pentru biblioteca profesorală și școlară.
- c) 1 K pentru anuarul școlii.
- d) 2 K pentru societatea de lectură.
- e) 9 K taxă de escurziuni și alte cheltuieli școlare.
- f) 4 K pentru mijloace de învățământ și mobilier.
- g) 3.50 K taxă pentru baie.
- h) 50 bani pentru locul de patinat.

Total K 120.— și taxa de înscriere 10 K.

Dela plățirea taxelor din punct 6 nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele să plătesc la Eforia școlară și Direcțiunea are dreptul a primi și înscrie în școală, numai pe acei elevi, cari duc bilet de îndreptățire la înscriere dela Eforia școlară.

8. Scutirea de taxele înșirate în paragrafi precedenți o face Eforia școlară.

B) Taxe de examene.

§ 11. Examenele de primire și examenele de clasă sânt libere de taxă.

§ 12. La examenele de clasă private, de câte un singur obiect, să plătește o taxă de 6 K de fiecare obiect, care revine profesorului examinător din obiectul respectiv, plus taxa de K 14.80 pentru director și certificatul școlar.

§ 13. Privațiștii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înșirate în acești paragrafi, plus taxa de examen de K 80 și taxa de certificat de K 2.30.

§ 14. La examenle de diferență nu să plătește didactru, ci o taxă de examen de K 120 și K 2.30 pentru testimoniu de clasă.

§ 15. Absolvenții școlii au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 K, taxă de testimoniu de maturitate 6 K și taxă pentru caiete de maturitate 4 K.

La examenele de maturitate din câte unul sau două obiecte, precum și la repetiția examenului întreg, să plătește taxa de 20 K și caietele 4 K.

§ 16. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înscrise în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuie achitate complet deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite să restituie petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la termenul fixat din orice cauza, pierde taxele plătite.

§ 18. Elevii de confesiuni străine decât cea greco-orientală, greco-catolică română, precum și cei din țări străine, plătesc taxele de examene duble.

C) Taxe de certificate școlare.

§ 19. Libere de taxe sânt numai conduitele semestrle și certificatele școlarelor ordinari dela finea anului.

§ 20. Oricare alte certificate sânt supuse la taxe, și anume:

a) Certificat anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 K plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecventare, de moralitate etc. costă 1 K plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 K plus timbru 1 K.

d) Certificate speciale de altă natură costă 5 K plus timbru 1 K.

§ 21. Dacă certificatul cerut e mai vechi ca de pe cei trei ani din urmă, taxa să plătește îndoit.

§ 22. Toți ceilalți elevi, cari doresc să fie scutiți de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembrie v. pentru semestrul I. și până cel mai târziu în 28 Februarie v. pentru semestrul II., direct la Eforia școlară petițiuni speciale înzăstrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere cu extras dela cartea funduară și cu testimoniul sau conduita școlară. Petițiunile înaintate după aceste termene nu să vor lua în considerare. Acei școlari, cari n'au din studii cel puțin nota „Bine” și moralitatea „bună”, nu vor fi scutiți de didactru.

§ 23. Scutiri să pot face absolut numai dela plățirea didactrului școlar. Celelalte taxe sânt obligați să le plătească toți școlarii fără deosebire și dela plățirea aceloră nu poate fi nimenea dispensat sub nici o împrejurare.

§ 24. Didactrul și taxele școlare arătate să achită la cassa Eforiei școlare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembrie v. toate taxele laterale; fără plățirea cel puțin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului să va plăți până cel mai târziu la 31 Dec. v.

3. A doua jumătate a didactrului să va plăți până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei școlari, cari nu vor achita didactrul până la termenele arătate, vor fi îndepărtați din institut și despre această îndepărtare va fi încunoștințat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanțe sau amânări de plată nu să admit.

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului școlar toate cărțile necesare nouă și în bună stare, deoarece legile școlare opresc traficul de cărți și revizite și folosirea de cărți vechi și necorăspunzătoare. Cărțile vor purta viza institutului alături cu numele elevului.

Chipiul și uniforma proprie a școlii comerciale, fiecare e dator a și le procura la intrarea în școală, fiind obligatorii pentru toți elevii. Pentru orice informațiuni mai detaliate părinții și tutorii școlarelor să se adreseze la Direcțiune.

2—3

Știri

Personal. Prea Sântitul Episcop *Dr. E. Miron Cristea* a plecat Joi în 14 l. c. la Sibiu, să ia parte la ședințele „Reprezentanței Fundațiunii Gozsdu”, iar dela 20 l. c. la ședințele Conzistorului mitropolitan.

Dar. Preasfinția Sa pâr. episcop **Miron** a contribuit pentru ajutorarea familiilor celor duși în război cu suma de 500 cor.

Cununie. Dl. candidat de preoție *Victor Popovici*, ales preot în Silha, se cunună Duminecă în 24 l. c. cu dșoara *Cornelia Sebeșan* din Săcusigi. Fie'n ceas bun!

Necrolog. Arhim. *Iuvenal Stefanelli*, cunoscut în cercurile românești foarte bine, a răposat în 18 Iulie a. c. Un nume de bun Român și scriitor apreciat răposatul a știut să-și asigure în viața pământească hărărită lui de Creatorul.

„Viitorul” din Cernăuți scrie despre răposatul: „Răposatul iubia mai presus de toate adevărul și dreptatea și era atât de pătruns de aceste simțeminte nobile, încât știa să pună întotdeauna mai presus interesele generale decât cele particulare. Era bărbat de onestitate exemplară și cu caracter ferm și hotărât, care nu-și schimba convingerile sale cu nici un preț, ci convins de îndreptățirea lor deplină nu le ascundea din fața nimănui. Dreptăcea răposatul se și bucura de deosebită stimă și venerațiune la toți.

Cu toată dragostea inimei sale calde își iubea neamul său, din care se trăgea. Însuflețit de idealurile lui mărețe el căuta din răspuseri să contribuie și din partea sa la înălțarea lui și dorea din adâncul sufletului său să-l vadă cât mai curând ajuns la fântă. Deaceea s'a și pus de tânăr în serviciul aproape al tuturor societăților românești din țară ajutându-le și sprijinindu-le cu mână darnică....

Înmormântarea rămășițelor pământene ale acestui bărbat de valoare și neobosit luptător pentru biserica și neamul său s'a făcut Duminecă în 20 Iulie (2 August) la orele 5 d. m. Însuș Excelența Sa I. P. S. Mitropolitul *Dr. Vladimir de Repta* încunjurat de asistență mare a condus cortegiul funebral. În mai multe cuvântări, cari s'au ținut atât în biserică cât și la mormânt, s'au relevat meritele răposatului.

Înscrierile la institutul teologic și pedagogic din loc au loc la 1—3 Septembrie a. c. v.

Petițiunile de primire în institutul teologic să adresează Venerabilului Conzistoriu diecezan (extras de botez, testimoniile școlare, declarațiunea părinților, atestat medical), iar cele de primire în institutul pedagogic să trimit Direcțiunii acestui institut (extras de botez, testimoniile școlare — 4 cl. gimn., reale ori civile, declarațiunea părinților, atestat medical). În institutul pedagogic să primesc tineri cari au împlinit 14 ani ai vârstei, dar n'au trecut de 18 ani. În caz contrar Venerabilul Conzistor diecezan hotărăște asupra primirii cuiva în institutul pedagogic.

Înainte de înscriere să plătesc taxe:

- a) la internatul teologic 100 coroane;
- b) la internatul pedagogic 40 coroane;

iar taxele la înscriere sânt:

a) ceice vin întâiadată la institutul teologic plătesc 32 coroane, ceilalți 28 coroane.

b) la institutul pedagogic 24 coroane.

Cererile pentru scutire de didactru (la instit. teol. 20 coroane, la cel pedagogic 16 coroane) să înainteză

Venerabilului Conzistoriu diecezan și sânt ajustate cu: atestat de paupertate și testimoniile școlare. De celelalte taxe (12—8 coroane) nu e scutit nime.

Fiecare elev trebuie să-și cumpere cărțile delipsă și să se provadă cu cele trebuincioase în internat.

Conspectul despre manuale și recvizite să află la Librăria diecezană. 1—3 *Direcțiunea instit. diec.*

Bibliografie.

Cosinzeana Nr. 33: Însemnările unui completaș mobilizat. Pe câmp (poezie). O zi din viața Țarului. Rânduri mărunte. Scrisori dela redacție. O înmormântare. Camelionul. După dreptate.

Istoria Ungariei — tradusă de Dr Vasile Boloja și Dr Eleonora Leményi. Manual de învățământ (2 vol.) pentru clas. III. IV, dela școale civile de fete s. a., conform noului plan de învățământ. Prețul a 1.50 cor. Nagyszeben 1913. Tiparul tipografiei arhidiecezane. Să procură dela Librăria arhidiecezană.

AVIZ.

În internatul școalelor românești din Brașov să primesc elevi înscriși în clasele gimnaziale, reale și comerciale. Taxa anuală e **700 cor.**

Prospect și informațiuni să pot cere dela direcțiunea internatului Brașov, strada Prundului 39 (Porond utca 39).

Nr. 4929 Șc. ex 1914.

CONCURS.

Pentru conferirea a trei stipendii de câte două sute (200) cor. din „**Fundațiunea Nicolae Popea**” se publică concurs cu **termin de 15 zile** dela prima publicare în „*Foaia Diecezană*”.

La acele stipendii pot reflecta studenți români, ortodocși, talentați, săraci, cu purtare morală bună, având întâietate consângenii de ambele sexe ai reposatului episcop, adecă următorii fraților și a surorii sale, apoi elevii, cari cercetează institutul pedagogic diecezan din Caransebeș.

Cererile de concurs sânt a să adresa Conzistorului diecezan gr. or. român a Caransebeșului, fiind ajustate cu următoarele documente alăturate în original sau în copii autentice:

1. estras de botez, provăzut cu adeverință din partea preotului local competent; că concurentul și acum aparține biserii gr. or. române din metropolia noastră;

2. atestat de sărăcie dela antistea comună, vidimat și de preotul nostru local despre starea materială și socială a concurentului și a părinților săi;

3. testimonii școlare și eventuale atestate de serviciu despre progresul și purtarea morală din anii trecuți.

Caransebeș din ședința conzistorială școlară ținută în 11 August 1914.

Dr E. Miron Cristea
episcop.

1—2

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a posturilor de *învățători* la școalele confesionale gr. or. române din **Crivina, Petroasa, Pogănești și Tomești**, protopresbiteratul Făgetului, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „*Foaia diecezană*”.

Emolumentele sânt:

I. Crivina.

1. Salar în bani gata 360 cor.
2. Pentru conferință și adunarea generală 10 cor.
3. Pentru scripturistică 6 cor.
4. Pentru lemne 30 cor., pe seama școalei 15 cor., iar pe seama învățătorului 15 cor.
5. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

II. Petroasa.

1. Salar în bani gata 440 cor.
2. Pentru conferință și adunarea generală 12 cor.
3. Pentru scripturistică 12 cor.
4. Pentru lemne pe seama școalei 17 cor., iar pe seama învățătorului 17 cor. aduse în curtea școalei.
5. Locuință în edificiul școalei cu grădină.

III. Pogănești.

1. Salar în bani gata 400 cor.
2. Din naturale $7\frac{1}{2}$ M. m. grâu și $7\frac{1}{2}$ M. m. cucuruz 140 cor.
3. Pentru lemne 30 cor.
4. Folosința unui juger pământ în preț de 20 cor.
5. Folosința unei grădini cu pomi 20 cor.
6. Dela fiecare înmormântare 1 cor. 30 fl.
7. Pentru conferință 12 cor.
8. Pentru scripturistică.
9. Pentru curatorul școalei 12 cor.
10. Locuință liberă în edificiul școalei cu grădină.

IV. Tomești.

1. Salar în bani gata 540 cor.
2. 10 m. lemne pe seama învățătorului aduse 60 cor.
3. Scripturistica 12 cor.
4. Pentru conferință 25 cor.
5. Pentru adunarea generală 20 cor.
6. Dela înmormântări 1 cor. 20 fl., cu liturgie 2 cor.
7. Locuință liberă cu $\frac{1}{4}$ juger grădină, după care alesul are a plăti dările recerute.
8. Pentru încălzirea salei de învățământ să va îngrijă comuna bisericască.

Întregirea de salar fundamental și eventual gradățiuni să asigură din partea statului.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de s. biserică, a instrua elevii și elevele de școală în toate cântările bisericesti, a conduce corul s. biserici, a purta scripturistica în comitetul și sinodul parohial și a compune socoțiile cultului și ale bisericeii.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi au a-și așterne petițiunile instruate conform normelor din vigoare în terminul deschis la Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Făget.

Comitetul parohial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminică sau sârbătoare în sf. biserică a respectivei comune spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, dar nu în ziua alegerii.

Făget în 17 Iulie 1914.

Comitetele parohiale.

În conțelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter.